

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudkyň JUDr. Ivony Šubrtové a JUDr. Martiny Kůchlerové, Ph.D., v právní věci

žalobkyně: **M. K.**
zastoupena Mgr. Bc. Josefem Zemanem, advokátem AK ADKINS
Legal s. r. o.
se sídlem Žižkova 498, 541 01 Trutnov

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR**
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 7. 2022, č. j. MPSV-2019/255130-233/7,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 7. 2022, č. j. MPSV-2019/255130-233/7 (dále jen „*napadené rozhodnutí*“), bylo potvrzeno rozhodnutí Krajského úřadu Královéhradeckého kraje ze dne 29. 11. 2019, č. j. KÚKHK-2069/SV/2019 (dále jen „*prvostupňové*“

rozhodnutí“), jímž správní orgán prvního stupně rozhodl ve věci žádosti žalobkyně o zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstouny dle § 22 odst. 6 a § 27 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“), tak, že žalobkyně se nezařazuje do evidence osob vhodných stát se pěstouny (dále jen „evidence žadatelů“).

II. Žalobní argumentace

2. Žalobkyně považuje napadené rozhodnutí za nezákonné, neboť zde nejsou relevantní důvody pro její nezařazení do evidence žadatelů.
3. Uvedla, že při rozhodování o zařazení do evidence žadatelů jsou správní orgány povinny vycházet z podkladů upravených v § 27 odst. 1 ZSPOD. Předmět posuzování žadatelů je vymezen v § 27 odst. 2 písm. b) ZSPOD (posuzuje se charakteristika osobnosti žadatele, psychický stav, zdravotní stav, předpoklad vychovávat dítě, motivace, etnické, náboženské a kulturní prostředí žadatele a další).
4. Žalobkyně konstatovala, že správní orgán prvního stupně a následně i žalovaný při svém rozhodování vycházeli ze zprávy o psychologickém posouzení její osoby a osoby jejího partnera vypracované Mgr. L. N. dne 8. 11. 2019 (dále jen „*psychologické posouzení*“). V rámci odvolacího řízení vycházel žalovaný i z revizního psychologického posouzení její osoby vypracovaného Mgr. V. B. (dále jen „*revizní posouzení*“). Žalobkyně poukázala na to, že ve vztahu k její osobnosti Mgr. N. uvedla: „*Celkově je osobnost žadatelky bez známek takové psychopatologie, která by vylučovala její schopnost přijmout a vychovávat dítě*“ (str. 2 zprávy). V tomto směru tedy byla uznána jako osoba vhodná. Mgr. B. ve svém revizním posouzení sice shledal v charakteristice její osobnosti určitá rizika, ale neuvedl žádnou známku takové psychopatologie, která by úplně vylučovala její schopnost přijmout a vychovávat dítě. Posudkem MUDr. P. ze dne 12. 2. 2019 byla shledána zdravotně plně způsobilou a doporučena k zařazení do evidence žadatelů. Má za to, že i v tomto ohledu zákonné podmínky splnila.
5. K posouzení předpokladu vychovávat dítě žalobkyně namítla, že v tomto směru se Mgr. N. ve své zprávě věnuje především povahovým rysům osoby jejího bývalého partnera, což je nyní, vzhledem ke skutečnosti, že spolu již netvoří pár, irrelevantní. De facto jediným podkladem pro negativní hodnocení její osoby ze strany Mgr. N. je její údajné vyjádření, že přijaté dítě by muselo v případě konfliktu s její dcerou S. z rodiny odejít (viz str. 5 zprávy). Namítla, že toto její sdělení bylo zcela vytrženo z kontextu, neboť v rámci revizního posuzování Mgr. B. (str. 33 napadeného rozhodnutí) upřesnila, že by šlo o krajní řešení v případě, že by se veškeré další varianty řešení doporučované odborníky ukázaly jako nefunkční a celou situaci by již nebylo možné řešit jinak.
6. Dále se žalobkyně vymezila proti učiněnému závěru Mgr. N., že má nedostatečný náhled na vnímání potřeb dětí v pěstounské péči. Je toho názoru, že jde o pouhé nepochopení jejího vyjádření v rámci posuzování její osoby, nejde však o závažný rozpor s její způsobilostí stát se pěstounem. Poukázala na to, že v revizním posouzení Mgr. B. uvádí, že má potenciál a zkušenosti potřeby dítěte rozpoznat a adekvátně na ně reagovat. V rámci obou posudků byla hodnocena i motivace, která vede žadatele k žádosti o osvojení dítěte nebo k jeho svěření do pěstounské péče. Zatímco Mgr. N. se domnívá, že její hlavní motivací je zejména přijmout do své rodiny sourozence pro svou vlastní dceru S., což považuje za motivaci nesprávnou (str. 8 uvedené zprávy), Mgr. B. takovouto motivaci

považuje za méně rizikovou, z jeho pohledu je její motivace vedena částečně i altruistickými pohnutkami.

7. Žalobkyně se domnívá, že správní orgány měly při svém rozhodování přihlédnout rovněž k rodinnému a sociálnímu prostředí, popřípadě dalším skutečnostem rozhodným pro svěření dítěte do pěstounské péče. V tomto směru upozornila na své celoživotní zkušenosti s pěstounskou péčí, neboť v rámci vlastního dospívání vyrůstala v rodině s dětmi přijatými do pěstounské péče a i v současnosti je její matka spořádanou pěstounkou. I vzhledem k této skutečnosti považuje své zařazení do příslušné evidence jako nanejvýš vhodné.
8. S odkazem na výše uvedené má žalobkyně za to, že dle zákonné dikce nebyly v rámci podkladů napadeného rozhodnutí zjištěny při posouzení její osobnosti takové vady, pro které by neměla být zařazena do evidence žadatelů. Navrhla proto, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a určil, že žalovaný je povinen zařadit ji do evidence osob vhodných stát se pěstouny a dále je povinen nahradit jí náklady řízení.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

9. Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že evidenci žadatelů vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny vede dle § 22 ZSPOD krajský úřad, který také v prvním stupni rozhoduje o zařazení žadatele do této evidence, a to na základě odborného posouzení specifikovaného v § 27 odst. 2 písm. b) citovaného zákona. Dle něj se hodnotí žadatel z hlediska charakteristiky osobnosti, psychického stavu, zdravotního stavu, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě, předpokladu vychovávat dítě, motivace, která vedla k žádosti o osvojení dítěte nebo k jeho svěření do pěstounské péče, stability manželského vztahu a prostředí v rodině, sociálního prostředí, zvláště bydlení a domácnost, etnického, náboženského a kulturního prostředí žadatele, popřípadě dalších skutečností rozhodných pro osvojení dítěte nebo jeho svěření do pěstounské péče. Odborné posouzení dále zahrnuje zhodnocení přípravy k přijetí dítěte do rodiny, vyjádření dětí žadatele k přijetí dítěte, posouzení schopnosti dětí žijících v domácnosti žadatele přijmout dítě do rodiny, zjištění bezúhonnosti žadatele a rodinných příslušníků.
10. Žalovaný uvedl, že krajský úřad na základě shromážděných podkladů hodnotil silné stránky žalobkyně a vedle toho rizika, která vyplynula zejména z psychologického vyšetření, a to především přístup k případnému vrácení dítěte, nižší schopnost a neochota žalobkyně se přijatému dítěti přizpůsobit, nepochopení potřeb dětí v náhradní rodinné péči, připouštění fyzických trestů, problematické rysy v osobnosti partnera žalobkyně, konfliktní vztahy v rodině partnera, tendenci přenášet roli pečovatele na nezletilé dítě, nepochopení nároků práce s dětmi s poruchou attachmentu, nevhodnou motivaci žalobkyně. Po uvedeném hodnocení dospěl správní orgán prvního stupně k závěru, že žalobkyně nesplňuje veškeré předpoklady pro zařazení do evidence žadatelů.
11. Vzhledem ke skutečnosti, že žalobkyně ve svém odvolání poukazovala na nevěrohodnost rizik vyplývajících z provedeného psychologického posouzení, žalovaný požádal o nové psychologické posouzení. V něm bylo zjištěno, že žalobkyně již nežije se svým partnerem, ke kterému se částečně vztahovala rizika popisovaná krajským úřadem a která svědčila pro nezařazení žalobkyně do příslušné evidence. Revizní psychologický posudek však i přes vyloučení rizik vztahujících se k bývalému partnerovi žalobkyně poukázal na

rizika v osobnosti žalobkyně, která vylučují výkon náhradní rodinné péče, a proto její zařazení do evidence nedoporučil. Uvedl, že tato rizika jsou v napadeném rozhodnutí podrobně popsána a hodnocena, včetně toho, které rizikové faktory oproti prvostupňovému posouzení shledány nebyly (zejména konfliktní vztahy a osobnost partnera žalobkyně, přístup k fyzickým trestům, přenášení péče na dítě). Z psychologického posouzení provedeného krajským úřadem i revizního psychologického posouzení dle žalovaného vyplynulo, že žalobkyně především nemá náhled na potřeby dětí, které se v systému náhradní rodinné péče nacházejí (děti zatížené různými traumaty). Žalobkyně na tyto potřeby není schopna adekvátně reagovat zejména v subjektivně zátěžových situacích (jedná neadekvátně přísně, nedůvěřivě, kriticky se sníženou soucitností, nekonzistentně dle svého aktuálního emočního rozpoložení, v míře nepříznivé pro vývoj dítěte v náhradní rodinné péči). Dalším rizikem je nízká ochota žalobkyně respektovat doporučení odborníků v případě, že nejsou v souladu s jejími postoji a názory, což by mohlo vést ke konfliktům a narušení spolupráce, a dále i její motivace k výkonu náhradní rodinné péče.

12. K žalobní námitce (že u žalobkyně nebyla shledána žádná psychopatologie) žalovaný s odkazem na § 27 odst. 2 písm. b) ZSPOD uvedl, že zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče je závislé na posouzení v hlubších souvislostech, včetně posouzení předpokladu vychovávat dítě, motivace, která k podání žádosti vedla, stability vztahů a prostředí v rodině, sociálního prostředí a dalších zde jmenovaných faktorů. V odvolacím řízení bylo zohledněno i to, že žalobkyně již nežije se svým partnerem, který byl rovněž posuzován v prvním stupni řízení. Pokud se prvostupňové psychologické posouzení Mgr. N. zabývalo osobností partnera žalobkyně, jednalo se o relevantní posouzení odpovídající tehdejší rodinným poměrům žalobkyně. V odvolacím řízení okolnosti vztahující se k partnerovi žalobkyně nebyly brány v úvahu.
13. K výtkám žalobkyně směřujícím k psychologickému posouzení Mgr. N. stran závěru „o nedostatečném náhledu žalobkyně na potřeby dětí v pěstounské péči“ žalovaný uvedl, že předmětem psychologického vyšetření není jen rozhovor se žadatelem, ale standardně používané psychologické diagnostiky. Upozornil i na závěry revizního posouzení, v němž Mgr. B. poukázal na riziko spočívající v neschopnosti žalobkyně adekvátně reagovat v situaci, kdy přijaté dítě se bude chovat pro ni zátěžovým způsobem nebo v situacích, kdy v jejím prožívání budou dominovat negativní emoce, a to v souvislosti s tendencí žalobkyně jednat v subjektivně zátěžových situacích v rozporu se zásadami terapeutického rodičovství.
14. K žalobní námitce stran negativního hodnocení motivace žalobkyně žalovaný uvedl, že i revizní posudek uzavírá, že na motivaci žalobkyně, byť zahrnuje i altruistické rysy, je třeba pohlížet jako na jistý rizikový faktor. Uvedl, že bylo přihlíženo k sociálnímu prostředí a zkušenostem žalobkyně s pěstounskou péčí jejích rodičů. Tato zkušenost je hodnocena jako její silná stránka, není však dostatečně silným faktorem, který by zvrátil správné uvážení ve prospěch žalobkyně.
15. Žalovaný doplnil, že námitky žalobkyně se vztahují především k psychologickému posouzení Mgr. N., prováděnému v prvním stupni řízení, avšak důvody, které byly rozhodné pro závěr žalovaného, vyplynuly také z revizního psychologického posouzení Mgr. B.

16. Žalovaný konstatoval, že stát musí při výběru osob vhodných k poskytování státem zprostředkované, tedy nepříbuzenské náhradní rodinné péče disponovat určitou mírou uvážení, které vyplývá ze samé podstaty zprostředkované náhradní rodinné péče jako opatření zvláštní ochrany dítěte zbaveného trvale či dočasně péče své přirozené rodiny ve smyslu čl. 20 Úmluvy o právech dítěte. Má-li tedy stát povinnost zajistit každému dítěti zbavenému péče jeho přirozené rodiny náhradní péči, pak musí garantovat též kvalitu této péče, z čehož vyplývá i oprávnění kvalitu této péče posuzovat a žadatele o náhradní rodinnou péči podrobit výběru dle kritérií tak, aby byla zaručena jejich kvalita.
17. Závěrem svého vyjádření žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV. Jednání soudu

18. Při jednání konaném dne 16. 5. 2023 zástupci účastníků odkázali na svá písemná podání a setrvali na svých návrzích. Zástupce žalobkyně navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a přiznal žalobkyni právo na náhradu nákladů řízení. Pověřená pracovnice žalovaného navrhla, aby soud žalobu zamítl pro její nedůvodnost. Náklady řízení nežádala.

V. Skutkové a právní závěry krajského soudu

19. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí podle části třetí, hlavy první a druhé, dílu prvního s. ř. s., v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1, 2 s. ř. s.). Dospěl přitom k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům.

A. Skutkový stav věci

20. Soud ověřil, že obsahem správního spisu jsou listiny popsané v rozhodnutí správních orgánů obou stupňů. Správní spis je oběma stranám znám a nepanují mezi nimi ohledně jeho obsahu žádné rozpory.
21. Z předloženého správního spisu vyplynulo, že dne 27. 11. 2018 si žalobkyně podala žádost o zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstouny. K žádosti doložila přílohy dle § 21 odst. 5 ZSPOD. Městský úřad Trutnov provedl dne 8. 1. 2019 sociální šetření. Ve svém stanovisku ze dne 9. 1. 2019 uvedl, že v této fázi podání žádosti doporučuje žádost žalobkyně ke schválení. Zdravotní stav žalobkyně a jejího partnera D. K. byl posouzen praktickou lékařkou MUDr. P., která ve své zprávě ze dne 12. 2. 2019 oba dva doporučila k zařazení do evidence žadatelů. Žalobkyně a její partner absolvovali přípravu pro žadatele – přípravu PRIDE. Dle zprávy lektorů z přípravy PRIDE ze dne 24. 7. 2019 žalobkyně a její partner nesplňují tři kompetence z pěti sledovaných pro výkon náhradní rodinné péče: (č. 2) Naplňovat vývojové potřeby dětí a řešit opožděný vývoj (např. uvedli, že romské dítě by nepřijali, dítě s ADHD by nepřijali, dítě z věřící rodiny by odmítli); (č. 3) Podporovat vztahy mezi dětmi a jejich rodinami; (č. 4) Vytvářet pro děti bezpečné pečující vztahy na celý život – uvedenou kompetenci nesplňuje pouze partner žalobkyně (viz str. 5-6 prvostupňového rozhodnutí). Byla zjištěna následující rizika: I. nedostatečný náhled žadatelů na ztráty a jejich zpracování s ohledem na pochopení a ošetření ztrát dítěte; II. nevnímání specifik u přijatých dětí ve srovnání s dětmi vyrůstajícími v biologické rovině; III. stanovisko žadatelů k případnému odchodu přijatého dítěte z rodiny, pokud by nemělo se S. (vlastní dcerou žalobkyně a jejího

partnera) dobré vztahy. Oba měli možnost se ke zprávě vyjádřit. Uvedli, že s jejími závěry nesouhlasí, považují vyhodnocení kompetencí za nepravdivé.

22. Správní orgán prvního stupně doplnil do spisu opis z rejstříku trestů obou žadatelů a zprávu z psychologického posouzení žalobkyně a jejího partnera Mgr. N. ze dne 8. 11. 2019. Dle uvedeného posouzení (podrobně viz str. 2 – 5 prvostupňového rozhodnutí) je celkově osobnost žalobkyně a jejího partnera bez známek takové psychopatologie, která by vylučovala jejich schopnost přijmout a vychovávat dítě. Psycholožka však s ohledem na náhradní rodinnou péči shledala rizika, která jejich zařazení do evidence žadatelů vylučují. V závěru zprávy psycholožka nedoporučila žalobkyni a jejího partnera k zařazení do evidence žadatelů s ohledem na zjištěná rizika: (1) Motivace rodičů – zejména zajištění sourozence pro vlastní dceru S. (8 let). Nejvíce je k přijetí dítěte do rodiny motivována S. a žalobkyně, otec jí chce udělat radost. S. se při diagnostice staví do role pečovatele o přijaté dítě (dle psycholožky to není v tomto věku obvyklé), oba rodiče s pomocí S. počítají. Dle psycholožky to svědčí o nepochopení nároků práce s dětmi s poruchou attachmentu ze strany rodičů – přijatému dítěti je nutné poskytnout dospělou osobu; (2) Postoj žalobkyně k případnému navrácení dítěte zpět (viz výše); (3) Postoj obou partnerů k pěstounské péči – nemají dostatečný náhled na potřeby dětí v pěstounské péči. Přijaté dítě potřebuje dospělé pečující osoby, uplatňování fyzických trestů je pro možná traumata přijatého dítěte v minulosti (týrání apod) nevhodné; (4) Dlouhodobé konflikty partnera žalobkyně v rodině (nekomunikuje se svými rodiči, odmítá řešení, dle psycholožky přijaté dítě vstupuje do vztahů i se širší rodinou, hrozí nepřijetí dítěte ze strany širší rodiny partnera žalobkyně). Psycholožka nedoporučila žalobkyni a jejího partnera k zařazení do evidence žadatelů.
23. Při seznámení s podklady rozhodnutí dne 25. 11. 2019 žalobkyně a její partner vyjádřili nesouhlas s nedoporučujícím stanoviskem. Žalobkyně k psychologické zprávě uvedla, že došlo k nepochopení jejího vyjádření, nikdy neměla v úmyslu přenechat péči o přijaté dítě dceři.
24. Dne 29. 11. 2019 vydal správní orgán prvního stupně rozhodnutí.
25. Žalobkyně ve svém odvolání vznesla výhrady k přípravné zprávě PRIDE, ke zprávě třídní učitelky její dcery, k psychologickému posouzení Mgr. N. – nesouhlasí s popisem své osobnosti i výchovných předpokladů, vyjadřuje se k rizikům popsaným psycholožkou. Uvedla, že má reálné zkušenosti s náhradní rodinnou péčí (její rodiče jsou 20 let pěstouny), ohradila se proti využívání fyzických trestů, které neuplatňuje. Namítla, že ve zprávě jsou výroky, které ona ani její partner neřekli, jedná se o neobjektivní spekulace.
26. Dne 15. 1. 2020 žalobkyně předložila doplňující informace – zopakovala své výhrady k psychologickému posouzení (došlo k nepochopení jejího vyjádření psycholožkou) a k přípravě pro žadatele PRIDE. Přípravná organizace měla dle jejího tvrzení fanatický a direktivní přístup.
27. Dne 24. 1. 2020, 4. 2. 2020, 10. 3. 2020, 6. 3. 2020, 24. 3. 2020 a 31. 3. 2020 zaslala žalobkyně další nesouhlasná vyjádření a připomínky k neobjektivnímu posuzování jejího případu.
28. Vzhledem k nesouladu mezi důvody uváděnými správním orgánem prvního stupně a žalobkyní v odvolání žalovaný přistoupil dle § 27 odst. 8 ZSPOD k provedení nového

odborného psychologického posouzení. Dne 19. 11. 2020 byl spis předán Mgr. V. B. k reviznímu psychologickému posouzení. Žalovaný požádal o zodpovězení následujících otázek : (1) Jaká rizika může nést osobnostní nastavení žalobkyně a jejího partnera ve vztahu k výkonu pěstounské péče; (2) Do jaké míry je motivace žalobkyně - přijmout do pěstounské péče dítě, které bude „sourozencem - parťákem“ její vlastní dcery, pro toto dítě rizikovým faktorem; (3) Jaká je schopnost žalobkyně a jejího partnera rozpoznat potřeby přijatého dítěte a adekvátně na ně reagovat; (4) Nakolik jsou žalobkyně a její partner schopni podporovat vztahy s biologickou rodinou přijatého dítěte; (5) Nakolik jsou žalobkyně a její partner schopni respektovat doporučení odborných pracovníků při výchově dítěte v pěstounské péči; (6) Jaký je přístup žalobkyně a jejího partnera k fyzickým trestům.

29. Mgr. B. ve svém revizním psychologickém posouzení ze dne 15. 7. 2021 předně uvedl, že na straně žalobkyně došlo k podstatné změně poměrů. Žalobkyně již nežije se svým partnerem (otcem své dcery), proto posouzení proběhlo pouze u žalobkyně. V posudkovém závěru uvedl, že z psychologického hlediska není žalobkyně dostatečně kompetentní k tomu, aby byla zařazena do evidence žadatelů z důvodu vícero rizik.
30. Na položené otázky odpověděl psycholog následovně: (1) Pokud by se přijaté dítě chovalo způsobem pro žalobkyni subjektivně závažným (což lze důvodně očekávat), nejednala by v souladu se zásadami terapeutického rodičovství (má tendence ke zvýšené nedůvěřivosti, kritičnosti, neadekvátní přísnošti, má nižší soucitnost, méně adaptabilní postoje). Za druhé riziko označil to, že vůči přijatému dítěti by se žalobkyně chovala ne zcela konzistentně (dle aktuálního emočního rozpoložení v míře pro přijaté dítě nepříznivé). Dalším rizikem je nerespektování rad odborníků, pokud jejich doporučení nebudou v souladu s míněním žalobkyně (možnost konfliktů a narušení spolupráce). Motivace žalobkyně je dle uvedeného posouzení z větší části dána kompenzačními pohnutkami, ale má i jisté altruistické pohnutky. Žalobkyně chce prostřednictvím výkonu pěstounské péče předně naplnit své přání vychovávat vedle vlastní dcery ještě další dítě a druhotně tím splnit přání dcery vyrůstat v rodině společně s dalším děvčetem (S. preferuje sestru). Uvedenou motivaci jako celek hodnotí psycholog jako rizikový faktor. (2) Pokud by přijaté dítě dlouhodobě nevycházelo s vlastní dcerou či si s ním sama dlouhodobě nerozuměla ani žalobkyně, či dítě by bylo nezvladatelné a napadalo by své okolí, obrátila by se na odborníky a jako krajní možnost by volila ukončení pěstounské péče. (3) K míře žalobkyně rozpoznat potřeby přijatého dítěte a adekvátně na ně reagovat psycholog uvedl, že žalobkyně má potenciál a zkušenosti potřeby dítěte rozpoznat a reagovat na ně, avšak nemusí je být schopna využít za situace, kdy se bude přijaté dítě chovat pro ni závažným způsobem a v situacích, kdy v jejím prožívání budou dominovat negativní emoce. (4) K možné podpoře vztahů s biologickou rodinou eventuálně přijatého dítěte psycholog uvedl, že žalobkyně by byla schopna tyto vztahy podporovat. (5) Žalobkyně vyjádřila ochotu spolupracovat s odborníky, avšak s ohledem na její osobnostní rysy a charakterové vlastnosti má psycholog za to, že nebude respektovat doporučení odborníků, pokud nebudou v souladu s jejím názorem. (6) Fyzické tresty žalobkyně považuje za zbytečné a její přístup k fyzickým trestům není dle psychologa rizikovým faktorem.
31. Ve správním spise je dále založena stížnost žalobkyně ze dne 5. 8. 2021 (nespokojenost s formou vyšetření u revizního psychologa). Na žádost žalovaného zaslal Mgr. B. dne 3. 9. 2021 své vyjádření, v němž popsal průběh spolupráce s žalobkyní. Dne 13. 9. 2021

podala žalobkyně na MPSV stížnost ohledně úniku informací (její negativní hodnocení „jiné pěstounské péče“ o konkrétních pěstunech), které předala MPSV dne 27. 8. 2021. Dne 8. 11. 2021 zaslala žalobkyně MPSV další podání ohledně nerespektování mlčenlivosti ze strany MPSV s opakovanou žádostí o prošetření. Dne 9. 3. 2022 žalobkyně vznesla námitku podjatosti dvou úředních osob MPSV. Usnesením MPSV ze dne 8. 4. 2022 nebylo námitce podjatosti vyhověno.

32. Dne 1. 7. 2022 žalovaný vydal napadené rozhodnutí. Ztotožnil se se závěrem správního orgánu prvního stupně, tj. že žalobkyni nelze zařadit do evidence osob vhodných k výkonu pěstounské péče. Odůvodnil, že rizika zjištěná na základě revizního posouzení jsou natolik závažná, že je nelze pominout. Byla zjištěna i jiná rizika, která jasně vylučují možnost zařazení žalobkyně do evidence žadatelů. Nejzávažnější riziko, které vyplynulo z odborného psychologického posouzení i následně z revizního psychologického posouzení, je dle žalovaného zjištění, že žalobkyně nemá náhled na potřeby dětí v pěstounské péči. Je sice prosta psychopatologie, která by vylučovala její péči o děti, ale její osobnostní rysy ji vylučují z péče o děti nacházející se v systému náhradní rodinné péče.

B. Právní závěry

33. Po provedeném přezkumném řízení soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
34. Podle § 22 odst. 6 ZSPOD krajský úřad rozhoduje o zařazení žadatele do evidence žadatelů neprodleně po odborném posouzení žadatele podle § 27. Pokud krajský úřad v průběhu řízení zjistí závažné důvody, pro které nelze žadatele zařadit do evidence žadatelů, může rozhodnout o zamítnutí žádosti i před provedením odborného posouzení žadatele v rozsahu stanoveném v § 27.
35. Podle § 27 odst. 1 ZSPOD odborné posouzení pro zprostředkování osvojení a pěstounské péče zahrnuje a) posouzení dítěte a žadatele podle odstavce 2, b) zhodnocení přípravy k přijetí dítěte do rodiny, včetně speciální přípravy k přijetí dítěte pěstounem na přechodnou dobu (§ 11 odst. 2), c) vyjádření dětí žadatele k přijetí osvojovaného dítěte nebo dítěte svěřovaného do pěstounské péče do rodiny, jsou-li takového vyjádření schopny s ohledem na jejich věk a rozumovou vyspělost, d) posouzení schopnosti dětí žijících v domácnosti žadatele přijmout dítě do rodiny, e) zjištění bezúhonnosti žadatele, jeho manžela, druhu, dítěte a jiné osoby tvořící s žadatelem společnou domácnost; za bezúhonného se pro tyto účely nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, který směřoval proti životu, zdraví, svobodě, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte, nebo pro jiný trestný čin, jehož spáchání může mít vliv na způsobilost žadatele k řádné výchově dítěte, f) u žadatelů o zařazení do evidence osob vhodných pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu posouzení schopnosti pečovat o děti vyžadující speciální péči a schopnost spolupráce s rodiči těchto dětí.
36. Podle § 27 odst. 2 písm. b) ZSPOD se u žadatelů posuzuje charakteristika osobnosti, psychický stav, zdravotní stav, jenž zahrnuje posouzení, zda zdravotní stav žadatele z hlediska duševního, tělesného a smyslového nebrání dlouhodobé péči o dítě, předpoklad vychovávat dítě, motivace, která vedla k žádosti o osvojení dítěte nebo k jeho svěřením do pěstounské péče, stabilita manželského vztahu a prostředí v rodině, sociální prostředí, zvláště bydlení a domácnost, etnické, náboženské a kulturní prostředí žadatele, popřípadě další skutečnosti rozhodné pro osvojení dítěte nebo jeho svěřením do pěstounské péče.

Podle § 27 odst. 8 ZSPOD pro účely odvolacího řízení je ministerstvo oprávněno provést nové odborné posouzení žadatele.

37. Krajský soud s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu konstatuje, že soud, který se ztotožní s přílehlavou argumentací žalovaného, se v případě totožnosti žalobních námitek s námitkami uvedenými v odvolání nemusí již k věci duplicitně vyjadřovat a může odkázat na příslušné pasáže odůvodnění napadeného rozhodnutí. *„Je-li rozhodnutí žalovaného správního orgánu řádně odůvodněno, je z něho zřejmé, proč žalovaný nepovažoval právní argumentaci účastníka řízení za důvodnou a proč jeho odvolací námitky považoval za liché, mylné nebo vyvrácené, shodují-li se žalobní námitky s námitkami odvolacími a nedochází-li krajský soud k jiným závěrům, je přípustné, aby si krajský soud správné závěry se souhlasnou poznámkou osvojil.“* (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005-130, dostupný na www.nssoud.cz).
38. Námitku nezákonnosti napadeného rozhodnutí krajský soud důvodnou neshledal. Žalovaný postupoval dle příslušných ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „*správní řád*“), a ve věcech týkajících se náhradní rodinné péče postupoval (stejně jako předtím správní orgán prvního stupně) dle jednotlivých na věc dopadajících ustanovení zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Výrok rozhodnutí obsahuje zákonné ustanovení, z něhož vychází, odůvodnění obsahuje důvody výroku, rekapitulaci skutkového stavu věci včetně závěrů správního orgánu prvního stupně, odvolací námitky, výčet podkladů pro rozhodnutí a úvahu pro jejich hodnocení včetně vypořádání odvolacích námitek a výhrad žalobkyně k jednotlivým podkladům.
39. Žalobkyně v podané žalobě stejně jako ve svém odvolání brojila zejména proti závěrům, které vyplynuly z psychologického posouzení a v rámci odvolacího řízení provedeného revizního psychologického posouzení její osoby. Jedná se přitom o jeden ze stěžejních zákonem předepsaných podkladů, z jehož odborných závěrů po vyhodnocení všech dalších podkladů ve smyslu § 27 ZSPOD správní orgány při svém rozhodování vycházejí. Na odborné posouzení klade zákon přísné požadavky. Uvedené posouzení je oprávněn provést pouze psycholog, k čemuž se kromě nezbytného pohovoru s žadateli používá i standardní psychologická diagnostika. Rovněž žalobkyní kritizovaná příprava žadatelů (viz zpráva PRIDE) je nezbytným zákonným podkladem pro konečné rozhodnutí správního orgánu. K připomínkám žalobkyně v tomto směru se žalovaný rovněž vyjádřil. Všechny podklady pro rozhodnutí správní orgán hodnotí podle své úvahy jednotlivě i ve vzájemné souvislosti, přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (§ 50 odst. 4 správního řádu). Této povinnosti žalovaný dostál.
40. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí (v rozsahu 51 stran) a obsahu správního spisu má soud za prokázané, že žalovaný při svém rozhodování vycházel ze spolehlivě zjištěného skutkového stavu věci a měl všechny zákonem předepsané podklady pro své rozhodnutí. Adekvátně reagoval na obsáhlé odvolací námitky žalobkyně, přičemž využil zákonného zmocnění dle § 27 odst. 8 ZSPOD a pro účely odvolacího řízení požádal o revizní psychologické posouzení žalobkyně. Současně přitom zohlednil zásadní změnu poměrů na straně žalobkyně (již nežije se svým partnerem a otcem své dcery), a požadoval pouze odborné posouzení žalobkyně. Žalovaný hodnotil jak silné stránky žalobkyně, tak i rizika, která vzešla z původního psychologického posouzení a která byla opětovně předmětem revizního posouzení. Žalovaný za účelem co nejobjektivnějšího posouzení

žalobkyně a odstranění pochybností a otázek, které byly mezi správním orgánem, resp. posuzující psychologkou Mgr. N. a žalobkyní sporné, požádal revizního psychologa Mgr. B. o zodpovězení otázek, které považoval za klíčové pro své konečné rozhodnutí.

41. Žalobkyně ve své žalobě poukazuje na dílčí závěry obou psychologických posudků svědčící v její prospěch, a dovozuje z nich svoji schopnost a způsobilost být zařazena do evidence pěstounů, avšak přehlíží, že uvedené závěry je třeba hodnotit komplexně a ve vzájemné souvislosti.
42. Po provedeném přezkumném řízení má soud ve shodě se žalovaným za prokázané, že revizní psychologický posudek podrobně popsal rizika v osobnosti žalobkyně, která ji vylučují z náhradní rodinné péče. Tato rizika jsou rovněž podrobně popsána v napadeném rozhodnutí, proto lze na ně odkázat (viz str. 29 – 34 rozhodnutí). Na základě psychologického posouzení provedeného správním orgánem prvního stupně i revizního psychologického posouzení lze dospět k závěru, že žalobkyně nemá náhled na potřeby dětí, které se nacházejí v systému náhradní rodinné péče (zpravidla se jedná o děti opuštěné svými rodiči, děti týrané, děti rodičů závislých na drogách, děti různě traumatizované či zdravotně postižené, děti jiného etnika či výchovně nezvladatelné apod). Žalobkyně na potřeby takových dětí není schopna adekvátně reagovat v subjektivně zátěžových situacích. Dle uvedených posouzení jedná neadekvátně přísně, nedůvěřivě, kriticky se sníženou soucitností, nekonzistentně dle svého aktuálního emočního rozpoložení, v míře nepříznivé pro vývoj dítěte v náhradní rodinné péči. Za nikoli zanedbatelné riziko je třeba považovat i nízkou ochotu žalobkyně respektovat doporučení odborníků v případě, že nebudou v souladu s jejími postoji a názory.
43. Krajský soud souhlasí i s vyjádřením žalovaného k námitce žalobkyně, že u ní nebyla shledána žádná psychopatologie vylučující její schopnost přijmout a vychovávat dítě, že zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstouny je třeba hodnotit v širších souvislostech a při vzájemném zohlednění všech podkladů. Této povinnosti žalovaný dostál. V tomto směru proto neobstojí poukaz žalobkyně na zprávu její praktické lékařky, která zařazení její osoby do evidence žadatelů (z hlediska zdravotního stavu) doporučila, či žalobní tvrzení, že při posuzování otázky vnímání potřeb dětí v pěstounské péči šlo ze strany Mgr. N. o „*pouhé nepochopení jejího vyjádření v rámci posuzování její osoby*“, nebo odkaz na dílčí pasáž v revizním posouzení Mgr. B. „*že má potenciál a zkušenosti potřeby dítěte rozpoznat a adekvátně na ně reagovat*“ (zde žalobkyně zcela pomíjí celou pasáž uvedeného hodnocení, která zní: „*...má potenciál a zkušenosti potřeby dítěte rozpoznat a reagovat na ně, ale nemusí je být schopna využít za situace, kdy se bude přijaté dítě chovat pro ni zátěžovým způsobem a v situacích, kdy v jejím prožívání budou dominovat negativní emoce.*“ Při odborném posuzování ve smyslu § 27 ZSPOD je kladen důraz zejména na odborné psychologické posouzení zaměřené na osobnostní charakteristiku žadatele, předpoklady přijmout a vychovávat dítě v náhradní rodinné péči (tj. dítě s výše popsanými možnými traumaty a nikoli dítě pouze „zdravé“ a dle přání žadatele). Na výhradu žalobkyně, že došlo k nepochopení jejího vyjádření ohledně případného vrácení přijatého dítěte, reagoval revizní psycholog a následně i žalovaný vysvětlením, že je třeba vycházet z celkového psychologického posouzení její osobnosti, motivace k pěstounské péči a dalších faktorů zákonem vymezených. Osobní zkušenost žalobkyně s pěstounskou péčí (její matka je 20 let pěstunkou), kterou opakovaně ve svých podáních a vyjádřeních připomínala, je zohledněna jako její silná stránka, ale není natolik silná, aby vyvážila psychology popsaná rizika, která převažují nad jejími silnými

stránkami. Celkové posouzení osobnostního charakteru žalobkyně bylo odborníky shledáno jako nedostatečné pro výkon pěstounské péče, žalovaný svou úvahu a závěry pro potvrzení prvostupňového rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnil.

44. Je třeba zdůraznit, že účelem zákona o sociálně-právní ochraně dětí je zajistit dětem, které byly zbaveny péče jejich přirozené rodiny, náhradní rodinnou péči. Tuto povinnost má stát, který zároveň musí garantovat kvalitu této péče, proto nároky na výběr osob vhodných k poskytování náhradní rodinné péče podléhají přísným zákonným kritériím.
45. Dle čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte při každém soudním rozhodování dotýkajícím se dítěte je nutné zvažovat nejlepší zájem dítěte jako přední hledisko. Ústavní soud v nálezu ze dne 31. 12. 2018, sp. zn. II.ÚS 2344/18, uvedl, že princip nejlepšího zájmu dítěte ve smyslu čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte působí i jako interpretační princip, a jeho prizmatem je třeba nahlížet i na relevantní ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Ústavní soud dále uvedl, že „*Pěstounská péče je sice činností vykonávanou za peníze, v naprosté většině případů však jistě ne pro peníze*“. Ač v případě posuzovaném Ústavním soudem bylo rozhodováno již o svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, k principu nejlepšího zájmu dítěte je třeba přihlížet při každém rozhodování dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí.
46. Na základě shora uvedeného dospěl soud k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem, proto žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

VI. Náklady řízení

47. Výrok o náhradě řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšná žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly.

Poučení

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje,

vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 19. května 2023

JUDr. Jan Rutsch v. r.
předseda senátu